

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
LATİN AMERİKA ÇALIŞMALARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

BREZİLYA FEDERATİF CUMHURİYETİ
ÜLKE RAPORU

Hazırlayanlar

Gülşah Karbuz
Gülşah Pilpil

KASIM 2013

ANKARA

1. GENEL BİLGİLER

Resmi Adı : Brezilya Federatif Cumhuriyeti

Yönetim Şekli : Federal Cumhuriyet

Başkan : Dilma Vana Rousseff

Bağımsızlık : 7 Eylül 1822 (Portekiz'den)

Cumhuriyet : 15 Kasım 1889

Resmi Dil : Portekizce (Konuşulan Diller: İspanyolca, Almanca, İtalyanca, Japonca ve kabile diyalektleri)

Din	: Roman Katolik (% 74), Protestan (% 15), diğer (% 11)
Başkenti	: Brasília
En Büyük Şehir	: São Paulo
Konumu	: Güney Amerika
Sınır Komşuları	: Arjantin 1,261 km, Bolivya 3,423 km, Kolombiya 1,365, Fransız Guyanası 730 km, Guyana 1,606km, Paraguay 1,365 km, Peru 2, 995 km, Surinam 593 km, Uruguay 1,068, Venezuela 2,200 km.
Yüzölçümü	: 8,514,877 km ²
Para Birimi	: Real-BRL (1,63 Real-1 ABD Doları)
İşsizlik Oranı	: 5.5% (2012)
Türkiye ile Saat Farkı	: 6
Slogan	: Ordem e Progresso (Düzen ve İlerleme)
Nüfus	: 201,009,622 (Dünya sıralaması: 6) (2013)
Nüfus Yoğunluğu	: km ² başına 23 kişi
Nüfus Artış Oranı	: %0.83 (2013)
Ortalama Yaşam Süresi	: 73.02 yıl
Başkent Nüfusu	: 3.813 million (2011)
Okuma-Yazma Oranı	: 90.4%
Etnik Yapı	: %53,7 Avrupa kökenli (Portekiz, İspanyol, İtalyan, Alman, Polonyalı, vb.) %38,5 Melez, %6,2 Afrika kökenli, %0,5 Asyalı (çoğu Japon)
GSMH (ABD Doları)	: 2,031 trilyon

Kişi Başına Düşen**Milli Gelir** : 12.700 Dolar**Telefon Kodu** : +55**2. TARİH**

Brezilya, 1500 yılı nisanında Portekizli gemici Cabral tarafından keşfedildi; Cabral, alize rüzgarlarıyla sürüklenerek bugünkü Salvador'un (Baia) güneyindeki Porto Seguro kıyılarına çıktı. Saragossa antlaşması (1529) ile kesinleşen Tordesillas (7 Haziran 1494) antlaşması uyarınca, keşfedilen yeni arazi, Portekiz'e ayrılan bölgeye katılıyordu.

Portekiz'in İlk Kıyı Tesisleri Ve Brezilya'nın İdare Bakımından Teşkilatlanması:

XVII. yy. başlarına kadar, sömürgeleşme, kıyı ovalarından öteye geçmedi; bunlar çeşitli araştırmacılar (bugünkü Sao Paulo bölgesinde yerleşen Joao Ramalho (1509) , daha güneye (bugünkü Santa Catarina) yerleşen (1526) Aleixo Garcia v.b.) tarafından kurulan birbirinden uzak yerleşme merkezleri meydana getirdiler. Yerlilerin (Tupi Guarini) Portekizlilere karşı direnmelerinin çok yetersiz olması da bu dağılmayı kolaylaştırdı. Bununla birlikte XVI. Yy.ın sonlarında devamlı oturlan ancak on kadar tesis sayılabiliirdi; kuzeydoğuda Baia yakınında (Salvador) ve Pernambouc'daki (Recife) tesisler başlıca merkezlerdi. Buralarda şeker kamışı ekimi, 1532'de, Maritim Afonso de Sousa'nın yönetimindeki kolonların gelişiyle başladı.

Anayurdun ve zenci köle sağlayıcısı Afrika'nın nispeten yakın oluşu ile iklimin bu kar getiren tarıma elverişli olması, bu bölgeyi XIX. yy. sonuna kadar Brezilya'nın başlıca yerleşme merkezi haline getirdi; daha güneydeki Portekiz merkezleri ise tahkim edilmiş basit konaklama yerleriydi ve sürekli olarak yerli kabilelerin tehdidi altındaydılar. Portekiz kralının Doğu Hindistan'a gösterdiği ilgi, XVI. yy. ortalarına kadar Brezilya'daki topraklarına önem vermemesine yol açtı; bu toprakların yönetimi, deniz kıyısında her biri 180-600 km uzanan on iki kıyı savunma çevresini yöneten donatarios'lara (bağış alıcılar) bırakılırdı. Donatarios'lar kolonlara çok geniş şeker üretim alanları dağıttılar; bu alanların merkezi şeker değirmeni

yöneticisinin oturduğu casa grande'dir; casa grande'nin çevresinde senzala'yı meydana getiren zenci kulübeleri toplanır.

Sonunda Brezilya'nın değerini anlayan kral Juan III, ülkenin iktisadi ve toplumsal yapısına ilişmeksizin, donatarios'lara görevden el çektirdi ve yetkilerini bir <Brezilya Genel Valiliği>ne devretti; bu valilik kıyıdaki dağınık kolon gruplarının sağlam bir biçimde kaynaşmasını sağladı (1538). Bahia'da daha sonra Rio de Janeiro'da oturan bir vali veya genel donatarios yönetimindeki bu valilik 13 kıyı savunma çevresine ayrıldı; çevrelerin yönetimleri ouvidores'lere verildi; bunlar XVII. yy.da aşırı bağımsızca davranan valilerin yerini aldılar.

İlk vali Tomé de Sousa oldu (1549-1553); mecburi askerlik hizmeti koyarak yei şehirler yaptırdı; bu şehirler, senadores de camara'ların yönetiminde geniş bir özerkliğe sahiptiler. Bu sistemli merkezileştirme siyaseti Fransız Vilegaignon ile Coligny'nin Guanabara körfezine (1555-1560) ve La Ravardiére'nin Sao Luis do Maranhao'ya (1594-1615) yerleşme teşebbüslerinin başarısızlığa uğramasını sağladı. Bu teşebbüslerin tekrarlanmasını önlemek için Brezilyalılar yeni kıyı kaleleri yaptılar: Rio de Janeiro (1565), Fortaleza (1609). Bununla birlikte Hollandılar Bahia (1624) ile Pernabmouco'yu (Recife) ele geçirdiler ve bir tesis kurdular; Maurice de Nassau'yu buraya vali yaptılar (1636-1645). Hollandalılar ancak Portekizli kolonların ayaklanması sonucunda kovuldular (1654). Bu Hollanda müdahalesinin nedeni, Portekiz ile İspanya'nın geçici olarak birleşmesidir (1580-1640); bu birleşme Brezilya için bir tek yönden faydalı oldu; Castilla'daki Hindistan meclisinden örnek alınarak bir Conselho de India'nın (1604) kurulması; bu teşkilat, Brezilya'nın iktisadi hayatını ve yönetimini Lizbon'dan denetlemekle görevliydi.

Brezilya Yaylalarının ve Amazonas Bölgesi'nin İşgali:

1554'ten itibaren Cizvitler Sao Paulo'yu kurarak ülkenin iç kesimlerinin fethine başlamışlardı; böylece Brezilya'nın gelecekteki fatihlerine yol gösterdiler; Cizvitlerin ülkenin içine sokulmak istemelerinin nedeni yerlileri hristiyanlaştırmaktı. Aslında yaylaların işgali yüzyıllık evreler halinde gerçekleşti; başlangıçta serüvencilerin (Bandeirantes) eseri idi. Bandeirantes'ler XVII. yy.da köle avcılığı yaparak batıya Sertao'nun iç bölgelerine girdiler, su yolları boyunca ilerleyerek stratejik noktalarda tahkimli karakollar meydana getirdiler; bu karakolları kurmalarının nedeni Bandeirantes'lerin sömürgeleştirme yöntemlerine düşman Cizvitlerin teşebbüslerine karşı koymaktı. XVIII. Yy.da Minas Gerais, Ouro Preto (1696), Mato Grosso (1718), Goias'ta (1726) altın bulunması üzerine Bandeirantes'ler altın ve değerli taş arayıcısı oldular. Brezilya o tarihte dünyanın en çok altın üreten ülkesiydi; madenlerin

yakınında şehirler Diamantina (1728), Sabara doğuyor; şehirlerin çevresinde de besin maddeleri tarımı ile uğraşan büyük tarım işletmeleri (Fazendas) kuruluyordu. Katır yolları açıldı, halk, ordu konak yerlerine yerleşti. Ama maden yaylalarının değerlendirilmesi ancak Sao Paulo ile nordeste'den sürekli olarak yeni halk topluluklarının gelmesiyle sağlanabildi; bu yüzden Sao Paulo ve Nordeste'deki şeker kamışı çiftlikleri tenhalaştı ve terk edildi,ama buna karşılık süreklil çalıştırılabilcek yataklar sağlanamadı. Gerçekten, maden işçilerinin ihmalcığı zorla maden çıkarma ve krallık idaresinin maden işçilerine uyguladıkları sıkı denetim XVIII. yy.ın ortalarında yatakların tükenmesine ve terk edilmesine yol açtı. Yalnız Rio de Janeiro bölgesi bu işletmeden gerçekten yararlanabildi; çünkü coğrafi konumu bakımından maden ülkelerinin en kestirme pazarını meydana getiriyordu, Rio de Janeiro 1763'te Bahia (Salvador) şehrinin yerine başkent oldu. Şeker (XVI. – XVII. yy.) ve altın ile değerli taş (XVIII. yy.) dönemlerini hayvancılık dönemi izledi. Çobanlık uğraşlarına bağlanan nüfus yoğunluğu düşüktür ama aynı kaynaktan gelir. Bu nüfus XVII. yy.da Nordeste'den XVIII. yy. sonunda da güneyden (Azor kolonlarının çağrılması) başlayarak, Brezilya topraklarının sürekli ve düzenli olarak işgal edilmesine yol açtı; işgal edilen topraklar maden bölgesini hatta daha ötelere içine aldı. Geniş hayvancılık bölgeleri ve tüketim merkezleri arasındaki bağlantı, sığır sürülerinin açtığı yollarla sağlanıyordu. Başboş kalmayı ve geniş alanlara yayılmayı seven sürü sahipleri (Vaqueiroslar) resmi makamlara bağlı bölgelerden mümkün olduğu kadar uzaklaştılar ve dericiliğe dayanan bir medeniyet kurdular, bu medeniyetin temeli taze et ve deri ticareti idi (yerine XVIII. yy.da kuru et ticaretine bıraktı). Amazon ovası ise Brezilya'nın iktisadi alanının dışında kaldı ama aslında Portekiz sömürgesine katılmıştı. Bu katılma önce Cizvitlerin hristiyanlığı yerleştirme çabaları, daha sonra Lizbon hükümetinin işe karışması ve 1661'de Cizvitlerin ülkeden atılmaları sayesinde gerçekleşti. Lizbon hükümeti, Hollandalıların (Orinoco'dan), İspanyolların (Peru'dan) ve Fransızların (ırmağın yukarı kesimine doğru çıkarak) sızma teşebbüslerinin Negro ile Amazon'un kavşağındaki birleşme noktasına (bugünkü Manaus'un bulunduğu yer) 1669'da bir kale yaptırdı. Brezilya topraklarının işgali ve değerlendirilmesi gerçekleştiyse de siyasi bakımdan olaylara yol açtı. Önce, Portekiz 1703'te Brezilya ticaretinin İngiltere tekeline girmesini onaylayan Methuen antlaşmasını imzaladı; bu durum İspanya veraset savaşları sırasında Fransa'nın iki müdahalesine yol açtı. Bunlardan birincisi Rio önlerinde başarısızlıkla sonuçlandıysa da (1710), ikincisi Duguay-Trouin'e şehre girme ve ağır bir fidye alma imkanı verdi (1711). Öte yandan çevredeki arazinin fethi İspanya ile anlaşmazlıklar çıkmasına yol açtı; bunun nedeni İspanya'nın Tordesillas antlaşması uyarınca Amazon ırmağının ağzından Sao Paulo'ya uzanan bir çizginin batısındaki bütün merkezleri denetlemek istemesi idi.

Özellikle Brezilya'nın güney kesimlerinde çözümlenmesi güç sınır sorunları ortaya çıktı. Uruguay devletinin kaynağı olan Sacramento sömürgesi Portekizliler tarafından bu kesimde, Plata ırmağı kıyısında kurulmuştu (1680). İspanyollar bu sömürgeyi önce tahrip ettiler, sonra Udrecht antlaşması ile (1713) bırakmak zorunda kaldılar; ama Reduccionos kurmak isteyen İspanyol Cizvitleri buraya kanunsuz olarak yerleştirdiler (1750-1763). Sonunda Portekiz, San Ildefonso (1777) ve Pareto (1778) antlaşmaları ile bu topraklardan kesinlikle vazgeçmek zorunda kaldı. Buna karşılık Rio Grande do Sul'un çobanlık yönünden değerlendirilmesi işine güçlüklerle karşılaşmaksızın girilebildi.

Sömürgelerde İktisat ve Toplum Hayatı:

Bu devrede Brezilya'nın zenginliği sağlam temellere dayandı; Brezilya Methuen antlaşması ile Britanya ile iktisadi dayanışma kurdu, böylece pirinç, tütün, boya elde edilen bitkiler, özellikle de şeker kamışı tarımında yeni bir atılım yaptı; şeker kamışı Rio ve Sao Paulo eyaletlerinde yetiştirilmeye başlandı. Maranhos'dan Goias'a kadar pamuk, Paro'dan Bahia'ya kadar ise kakao yetiştiriliyordu.

Joao I zamanında (1750-1777) Pombal, Portekiz gibi Brezilya'da da bir yenileştirme siyasetine girişti; bu siyasetin amacı büyük toprak sahipleri yönetiminin son izlerini ortadan kaldırmak, devlet memurlarının ahlak bozukluğunun önüne geçmek, tarım ve maden üretimini arttırmaktı. Amacını gerçekleştirebilmek için göç olayını, kamu hizmetlerini ve öğretimi düzenledi; yerlilerin köle olarak alınıp satılmasını yasakladı (1775), ama Angola'dan getirtilen bayağı hizmet işçilerinin sayısını giderek artırdı; ticareti geliştirmek için şirketler kuruldu. Ticaret tekelleri ancak boya elde edilen ağaçlara, tuza, balıkçılara ve içkilere uygulandığı için bu son teşebbüsün kısmen başarısızlığa uğramasına rağmen Portekiz Büyük Britanya'nın yanı sıra bu işten sömürge paktı uyarınca büyük kazanç sağladı; yalnız Cizvitlerin ülkeden kovulması birkaç güçlük doğurdu; Cizvitlerin kovulmasının sebebi kolonlar tarafından yerlilere yardım etmekle (yerli köyleri vb) suçlanmalarıydı. Bununla birlikte, bu iktisadi gelişmeye rağmen Brezilya'nın siyasi ve sosyal dengesi tehlikeye düştü. Amazon ormanlarına ve Mato Grosso camposlarına sığınan yerlilerin sayısı azdı ve pek tehlikeli değildiler; ama nüfusun büyük kısmını meydana getiren kütlenin durumu böyle değildi; bu kütle çok karışık bir toplum meydana getiriyordu ve ırkların karışması sonunda yeni bir insan tipi (Caboclo) ortaya çıkmıştı. Caboclo terimi ilk anlamı ile Portekizlilerle yerlilerin karışmasından meydana gelen melezleri ifade ediyordu; ama geniş anlamı ile zencilerle beyazların ve zencilerle yerlilerin karışmasından doğan melezleri de kapsıyordu. Gerçekte Cabocloolar genellikle çiftçilik, bazen de madencilikle uğraşırlar ve yoksulluk

içerisindedirler. XVIII. yy.dan itibaren büyük toprak sahipleri ve kurnaz tüccarlar hızla büyük servetler kazandıkça Caboclolarn yaşama şartları ağırlaştı; idarenin yüklediği ağır vergiler XVIII. yy. sonunda Minas Gerais yaylalarını kırıp geçiren madenlerle ilgili buhran yüzünden Caboclolarn hoşnutsuzluğu daha da arttı. Fransız yazarlarının felsefi ve siyasi eserlerini okumanın aydın sınıf arasında doğurduğu akımın yanı sıra devrimci bir hareket ortaya çıktı; ama devrimin önüne geçildi. Devrim hareketinin bastırılmasında hükümetin enerjik bastırma kararları almasından çok (1792'de Tiradentes'in idamı) ülkeye eskiden yerleşmiş beyazlarla, zengin melezlerin etkisi büyük oldu. Bunlar Brezilyalıların enerjisini milli kavrama yönelttiler.

Napolyon I'in Portekiz başkentini işgalinden sonra Portekiz kraliyet ailesi ve başkentinin 1808'de Rio de Janeiro'ya aktarılması sırasında Brezilya milliyetçiliği daha somut bir hale geldi. Ülkede bir basım evi, gazeteler, bankalar kuruldu. Özellikle 1816'da kral Joao VI adı ile tahta çıkan Naip, İngiltere ile bir antlaşma imzaladı (Bahia antlaşması, 1810). Bu antlaşma Brezilya ürünlerinin satış imkanını arttırdı ve ülke limanlarını dış ticarete açtı; böylece Portekiz'den çok Brezilya'nın işine yarayan bir siyaseti benimsedi. Joao VI, 1820 Portekiz devriminden sonra Avrupa'ya dönünce (1821) Brezilya Naipliğini ortanca oğlu Don Pedro'ya bıraktı. 1808'den 1821'e kadar özgürlük yolunda ilk adımları atan Brezilya yeniden basit bir Portekiz sömürgesi olmayı kabul etmedi. Bunun üzerine için için hazırlanan devrimin İspanyol sömürgelerinde olduğu gibi başarıya ulaşmasından korkan Don Pedro, Brezilyalı büyük toprak sahiplerinin de ısrarı ile Brezilya halklarının savunucusu olmayı kabul etti; kısa süre sonra bağımsızlık ilan edildi (7 Eylül 1782) ve Don Pedro 12 Ekim'de imparator oldu.

Bağımsız Brezilya:

Brezilya İmparatorluğu. Amiral Cochrane kumandasındaki Britanya Filosunun baskısı ile 1823'te Portekiz birlikleri ülkeden ayrıldılar. 1824'te anayasa yürürlüğe girdi; anayasa imparatora yasama gücünü kontrol etme hakkını sağlayarak <ılımlaştırıcı> bir güç verir ama Pedro I 1826'da Joao VI'nın yerine geçmek için Portekiz'e gitmek isteyince ülkede bir buhran başladı. Brezilya Lizbon'dan değil Rio'dan yönetilmek istiyordu. 7 Nisan 1831 ayaklanması imparator tahtı oğlu Pedro I'e bırakmak zorunda kaldı. Pedro I Brezilya'da doğmuştu; ama yaşının küçüklüğü (5 yaşındaydı) bir Naiplik kurulmasını gerektirdi (1831-1841), bu Naiplik kurumu Nordeste'de, sonra da güneyde karışıklıklara yol açtı. 1834'ten itibaren ek bir antlaşma ile taşra imtiyazlarına tavizler verildi ve gerçek bir parlamento rejimi kuruldu; iktidarın muhafazakar ve liberal partiler arasında el değiştirmesi bu rejimin özelliğidir.

Pedro II, çok kültürlü bir hükümdar ve orta bir siyasetçiydi; şartlara göre Brezilya'daki iki partiden birini veya öbürünü destekleyerek özellikler 1834'ten itibaren (Parana kabinesi) büyük bir iktisadi kalkınma siyasetini (karayolu ve demiryolları yapımı) kabul ettirmeyi başardı; bu siyaset, yatırımları yapan soylu sınıfın işine yaradı; bu sınıf 1860'tan itibaren büyük ölçüde kahve tarımına girişti. Kahve tarımı Guyana'da başlamış, XVIII. yy. sonunda Peru'ya girmiş, sonra Rio ve Sao Paulo'ya ulaşmıştı; Sao Paulo'da 1880'den 1929'a kadar süreki olarak Sao Paulo yaylalarında gelişti.

Ülkenin değerlendirilmesini çabuklaştırmak için Pedro II, 1830'dan itibaren Avrupalıların ülkeye göçmelerini destekledi; bu göçüş güney Brezilya'nın kalabalıklaşmasına katkıda bulundu (Alman kolonilerinin kurulması) ama Paraguay'a karşı yok edici bir savaşa girişmek zorunda kaldı (1865-1870); bu savaş Brezilya ordusuna ve kumandanları Caxias'a temsil ettikleri gücün bilincine varmak fırsatını verdi. Bu yüzden Pedro II'nin liberal ama zorbaca siyaseti, rahip sınıfının (medeni durumun basitleştirilmesi, masonluğun desteklenmesi), muhafazakarların (genel oylama sistemi), liberallerin (otoriterlik) ve yatırımları elinde tutan soylu sınıfın (köle ticaretinin 1871'de yavaş yavaş başlanarak 1888'de tamamı ile yasaklanması) hoşnutsuzluklarını imparatora karşı birleştirince rejimi değiştirmek ve cumhuriyeti ilan etmek için (15 Kasım 1889 Pronunciamento'su) araç olarak ordudan yararlandı. Hükümet darbesinin başarıya ulaşmasında Auguste Comte pozitivistinin aydın çevrelerdeki etkisinin payı büyüktür; bu etki öylesine yaygındı ki yönetici sınıflarda hiç kimse, hatta kral bile artık monarşinin erdemlerine inanmıyordu.

Brezilya Federatif Cumhuriyeti. Subayların (Fonseca) ve pozitivistlerin (Magalhaes) yardımı ile hazırlanan ve 22 Şubat 1891'de yürürlüğe giren cumhuriyet anayasası uyarınca laik ve federalist bir devlet kuruldu. Brezilya öbür Güney Amerika devletlerinin tersine ordu ve donanmanın çalkantılarına (1803) karşı koymayı başardı. 1894'ten (Cumhurbaşkanlığa Barros'un seçilişi), 1930'a kadar tamamı ile yasalara uygun olarak 12 cumhurbaşkanı birbirini izledi; bu sırada Monroe'nin doktrininden ayrılmayan Brezilya özellikle kahve ihracatının artması sayesinde zenginleşiyordu; kahve ihracatının artmasında sayıları giderek çoğalan Avrupalı göçmelerin (İtalyan, İspanyol ve Portekizliler) katkısı oldu. Brezilya iktisadında kahvenin, yani Sao Paulo eyaletinin, hep başlıca rolü oynaması hükümet memurlarının çoğunun Nordestelilerden değil de Sao Paulo'lulardan seçilmesini açıklayabilir ve devletin 1906 aşırı üretim buhranı sırasında kahve üreticilerine yaptığı mali yardımı da haklı çıkarır.

Brezilya'nın ağırlık merkezi güneye doğru kayarken Amazonas topraklarının Brezilya sınırları içindeki bölümünün ülkeye katılmasına girişildi. Spix ve Martius'un Amazon ırmağı

boyu ve Japura'da (1817-1820), Castelmou kontunun Paraguay ırmağı kaynaklarında (1843-1847), Dr. Crevaux'nun iç kesimlerdeki büyük yaylalarla (1876-1882), H. Meyer'in Xingu kıyılarında (1900) yönettikleri bir dizi ilmi araştırma seferi sayesinde bu birleştirme hareketi başlatıldı. 1914'te Brezilya'nın Latin Amerika'da en güçlü devlet olduğu tartışılmaz bir gerçektir. ABD'nin itilaf devletleri yanında savaşa girmesinden hemen sonra I. Dünya Savaşı'na Almanya'ya karşı katılması üzerine iktisadi faaliyeti daha da arttı. Güneyde yetiştirilen buğday ve Amazon ormanlarından (Seringueiroslerin rolü) elde edilen kauçuk üretimi geliştirildi ve ihraç edilmeye başlandı. Ama Avrupa pazarlarının kapanması, kauçuk fiyatlarının özellikle de kahve fiyatlarının düşmesi (1929) rejimin yıkılmasına yol açtı. Güneyli bir doktor olan liberallerin önderi Getulio Vargas gerici bir dikta hükümeti kurdu; 1891 anayasasını yürürlükten kaldırdı, Sao Paulo'da bağımsızlık isteyen bir ayaklanma hareketini bastırdı (1932), kendini 4 yıl süreyle cumhurbaşkanı seçti ve yeni bir anayasayı meclisten geçirmeyi başardı (1934); bu anayasa kısmen temsili (milletvekillerinin %80'i), kısmen korporatif sistemle (milletvekillerinin %20'si) bir parlamento seçilmesini öngörüyordu. 1937'de cumhurbaşkanı Vargas kongreyi dağıttı, eski partileri kapattı ve bir plebisit sonunda altı yıl için Brezilya diktatörü oldu; böylece rejimin dikta özelliği artıyordu. Başlangıçta bu rejim Avrupa'daki faşist devletlere benzer bir görünüş aldıysa da Vargas Brezilya'yı II. Dünya Savaşı'na müttefikler safında soktu (1942'de 25.000 kişilik birlik). Bununla birlikte 1945'te bir generaller topluluğu tarafından devrildi ve 1946'da yeni bir demokratik ve federatif anayasa kabul edildi. Ama general Dutra yönetimi zamanında Brezilya komünist partisinin hızla gelişmesi (oysa parti kanun dışıydı) tehlikesi ile karşılaştı.

Sovyet ideolojisi etkisini olduğu kadar Kuzey Amerika'nın mali müdahalesini de savuşturmak isteği 1950'de Getulio Vargas'ın ezici bir çoğunlukla yeniden seçilmesi sağladı. Vargas'ı marmeteiros hareketi destekliyordu; bu hareket birçok bakımdan General Peron'nun descamisados'larının benzeridir. Ama Vargas bir muhalif gazeteciye tertiplenen suikastın kışkırtıcısı olmakla suçlanınca ordu, görevinden ayrılmasını istedi; Vargas kendini öldürdü (24 Ağustos 1954). J.Café Filho'nun kısa süreli cumhurbaşkanlığından (1954-1955), yerine geçen J. Kubitschek Kuzey Amerika ve Sovyet denemelerinden eşit ölçüde yararlanarak ülkenin değerlendirilmesine girişti; sınai donatımın hızlandırılması (Volta Redonda'daki demir tesisleri); yeni sanayi veya maden işletmelerinde yabancı şirketlere en çok %49 oranında hisse senedi verilmesi yoluyla Brezilya'ya zenginliklerini dilediği gibi kullanma özgürlüğünü verme isteği, federal organlarda toplanan iktidarın bir bölümünün eyalet hükümetlerine vererek ülkenin iktisadi ve siyasi teşkilatını merkeziyetçilikten uzaklaştırma çabaları; Brezilya'nın siyasi birlik ve bütünlüğünü sembolleştirmek üzere Goias'ın

merkezinde yeni bir başkent kurma (Brasília) isteği. Böylesine geniş bir programın gerçekleşmesi bir ulaşım şebekesinin kurulmasına bağlıdır; ulaşım kıyılarda aşırı yoğunlaşan nüfusun ülkenin iç bölgelere dağıtılmasını sağlayacaktır; kıyılardaki aşırı kalabalığın az beslenmişliği ve gizli yoksulluğu toplumsal kargaşalara gebe; üstelik gelecekte bir zenginlik kaynağı olabilecek bu nüfus yoğunluğu XX. yy.in ortasında Brezilya maliyesi için ağır bir yük meydana getirmektedir. 1961’de Janio Quadros cumhurbaşkanlığına seçildi, aynı yıl içinde istifa etti ve yerine başkan yardımcısı J. Goulart geldi. Goulart 1 Nisan 1964’te devrildi ve mareşal Castelo Branco cumhurbaşkanı oldu.

21 Nisan 1960’ta, yeni başkent in Brasília olduğu, şehrin kurucusu başkan Juscelino Kubitschek tarafından resmen açıklandı. Ama bu olağanüstü başarı daha az şirin, hemen hemen çöl görünüşlü, sıkıcı yaylalar üzerinde kaybolmuş böyle bir yere gelmek için Rio’yu bırakmak zorunda kalan memurlar başta olmak üzere, şiddetli tenkitlere uğradı. Gerekmiş olan muazzam masraflar, artmakta olan enflasyona ve iktisadın bozulmasına hedef oldu.

Bu nedenle ekim başkanlık seçimleri, Kubitschek’in desteklediği mareşal Lott’u 1.700.000 oy farkla yenen (oyların %48’i) Sao Paulo eski valisi Janio Quadros’a ezici bir zafer sağladı. Seçim sembolü bir süpürge olan Quadros idaredeki bozukluk ve hesapsız plansız masraflara karşı mücadele önderi olarak ortaya çıktı ve hükümet giderlerinde 100’de 30 bir indirim yapılmasını emretti. Gerçekten Quadros’un düzensiz politikası, enflasyonu arttırmaktan başka bir işe yaramadı. Askeri çevreler ve Guanabara devletinin nüfuslu valisi Carlos Lacerda tarafından komünizme şirin görünmekle suçlanan Quadros, “Karanlık güçlerin kurbanıyım” diyerek, ağustos 1961’de ansızın istifa etti.

Büyük mülk sahibi, Vargas’ın eski işbirlikçisi başkan yardımcısı Jao Goulart’ın başkan olması gerekti, o sırada Goulart Çin’de idi. Ancak Goulart başkanlığa onun başkanlık yetkilerinin meclisler tarafından kısıtlanmasını kabul etmesinden sonra getirildi (Ekim 1962), ama 6 Ocak 1963’te bir referandumla başkana yetkilerinin hepsi geri verildi. J. Goulart, halk kütlelerinin daha şiddetle istemekte oldukları sosyal reformları gerçekleştirmeyi denedi ve başlıca hedef olarak toprak reformunu ele aldı. Mart 1964’te, köylülerle toprak sahipleri arasında olaylar patlak verdi. Bazı ordu çevrelerinin özellikle deniz subaylarının endişeleri, 31 Mart askeri isyanına yol açtı. Halk kütlelerinin başıboşluğu, Goulart’ı ordu şeflerinin ultimatomuna boyun eğip sürgüne gitmeye zorladı (1 Nisan 1964). Milletvekilleri meclis başkanı Ranieri Mazzili’nin geçici hükümeti, birçok kimsenin tutuklanmasına yol açtı ve önemli sayıda tanınmış kişiyi medeni haklarından yoksun bırakan bir <antikomünist> temizlik çabasına girişti. Sindirme hareketi, özellikle işçi sendikalarına, köylü birliklerine ve üniversite çevrelerine dokundu. 9 Nisan’da yayımlanan bir numaralı esas kararname, 1946’nın liberal

Anayasasını katılaştırdı ve 6 ay süreyle devlet başkanına çok geniş yetkiler tanıdı. 15 Nisan'da mareşal Castelo Branco cumhurbaşkanı oldu. Birleşik Amerika'nın önemli mali yardımından faydalanan yeni hükümet, etrafına C. L. Cerda'nın öngördüğü <Linha Dura>nın aşırı sağ temsilcilerine muhalif ilımları topladı. Bununla birlikte, yıkıcı diye bilinen unsurlara karşı şiddetli bir temizleme siyaseti güttü. Brezilya'nın dış siyaseti, Dominik sorununda Amerika Devletleri Teşkilatı'na vermiş olduğu olumlu cevapta açıkça görülür; Brezilya ordusu Kuzey Amerikalıların her zaman yanındadır. İçte ise enflasyon 1964'te en yüksek noktasına ulaştı. O yıl hayat % 87 oranında bir artış gösterdi. Planlama bakanı Roberto Campos, 1967'ye kadar görevde kalarak bunu yavaşlatmayı başardı. Bir <istikrar planı> sayesinde, hayat 1965'te ancak %45 ve 1966'da %38 oranında pahalılaştı. Brezilya ekonomisi o zaman bir çeşit mali sağlamlık kazandı. Vergi reformu yapıldı, yolsuzluklarla mücadele edildi. Fakat bu ekonomik ve sosyal politika özellikle dar gelirli ve Minas Gerais demir madeninin işletilmesi için Amerikalılarla yapılan anlaşmayı hoş görmeyen milliyetçilerin karşı çıkmasına yol açtı. Rejim 1965 seçimlerinde liberal muhalefeti tutan bir valiler çoğunluğunun iş başına gelmesinden sonra, ciddi zorluklarla karşılaştı. Bu nedenle, 2 sayılı Esas Kararname (27 Ekim) mareşale, halefini seçme hakkına kadar varan olağanüstü yetkiler tanıdı: milletvekilleri yeni hükümet partisine (Milli Yenileşme Birliği <Arena>) yazılacak veya izin verilmiş tek başka siyasi teşkilat olan Brezilya Demokrat Hareketine katılacaktır. Bu düzenleme rejimin evrimini sağlamış oluyordu. 3 Eylül 1966'da, rejim taraftarlarının iş başına gelmesini sağlayan (iki dereceli seçim) bir usule göre yeni valiler seçildi. 3 Ekim'de, parlamento, bir başka mareşali Castelo Branco'ya halef olarak tayin etti. Bu, eski savaş bakanı ve tek aday Costa e Silva idi. Aynı Ekim ayında, Castelo Branco, üyelerinden beşinin dokunulmazlığının kaldırılmasına karşı gelen parlamentoyu kasıma kadar tatil etti. 15 Kasım genel seçimleri, Arena'nın parlamento çoğunluğunu muhafaza etmesini sağladı. Yeni bir anayasa, yürütme organını daha da güçlendirdi: başkan, kararname yayımlayabilecek ve acil durumlarda milli meclise (kongreye) danışmadan, altmış gün süreyle sıkı yönetim ilan edebilecekti, mareşal Costa e Silva 15 Mart 1967'de iş başına geldi; bu tarihten iki gün önce, milli mefaatlere aykırı sayılarak faaliyetlerle savaşmada set bir araç olmak üzere, bir devlet güvenliği kanununu yayınlamıştı.

Nisan 1966 olaylarından doğan rejim, muhalefeti sindiremedi; en etkin temsilcileri katolik kilisesinin bazı üyeleri ile öğrenci çevreleri idi. Geleneksel siyasi çevrelerden gelen başka unsurlar da 1966 ve 1967'de, Carlos Lacerda'dan Kubitschek'e kadar uzanan bir <geniş cephe> meydana getirdiler. J. Quadros da kendi hesabına, eski işçi partisinden gelen muhaliflere bir araya toplamaya gayret etmektedir.

3. COĞRAFYA

Kapladığı alan açısından dünyanın beşinci büyük ülkesi olan Brezilya, kuzeyden güneye 4.320 km, doğudan batıya 4.326 km'dir. Ülkenin, yaklaşık yüzde doksan gibi büyük bir kısmı, Ekvator ile tropikal Oğlak dönencesinde yer almaktadır. Atlantik Okyanusu ile çevrili Brezilya'nın İspanyolca konuşan Güney Amerika ülkeleri ile 12.000 km'lik sınırı vardır. Şili ve Ekvator haricinde Güney Amerika ülkelerinin hepsi ile sınır komşusudur. Amerika kıtasının %21'ini, Latin Amerika'nın %47,7'sinin kaplayan Brezilya'nın arazi yapısında güneyin son ucunda Porto Alegre'den kuzeydoğudaki Natal'a kadar sahil hattını yakından izleyen sıradağlarından sonra kıvrımlarını açan Brezilya yaylası ile egemen engebeler mevcuttur. Esas düz arazi bölgeleri, sahilleri ve Amazon ovaları ve Paraguay Çöküntüsü (Mato Grosso Pantanal)'dür. Ülkenin en yüksek noktası Amazon bölgesinin en kuzeyinde yer alan 3.014 m. yükseklikteki Pico da Neblina'dır.

Brezilya'nın başkenti Brasilia, politik ve idari merkez olmakla birlikte ekonomi, ticaret ve sanayi merkezleri başkentten uzakta Atlas okyanusu kıyısında yoğunlaşmıştır. Sao Paulo, güneydoğuda başkentten 1.015 km. uzaktadır. Diğer büyük şehirler Rio de Janeiro, Belo Horizonte güneydoğuda, Porto Alegre güneyde, Salvador ve Recife ise kuzeydoğuda yer almaktadır. Brezilya'nın GSYİH'sının %50'si güneydoğu bölgesinde, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinde üretilmektedir. Üretim altyapısı yüksek oranda çeşitliliğe sahiptir. Ülke genelinde km²'ye ortalama 22 kişi düşerken bu bölgede km²'ye 85 kişi düşmektedir.

Brezilya'da ekvatorial, tropikal, yarı kurak, dağlık tropikal ve astropikal olmak üzere beş iklim bölgesi vardır. Amazon Bölgesi'nde yıllık ortalama sıcaklık 22-26 C dolayındadır. En sıcak-en soğuk mevsimler arasındaki sıcaklık farkı ihmal edilebilir boyuttadır. Amazon bölgesinden tropikal bölgelere yaklaşıldıkça yaz ile kış arasındaki sıcaklık farkı artmaktadır. Ülkenin en sıcak bölgeleri kuzeydoğuda yer almaktadır. Mayıs-Kasım arasındaki kurak dönemlerde sıcaklık 38 C'yi aşmaktadır. Atlantik Okyanusu kıyıları boyunca sıcaklık 23-27 C dolayındadır. Kışlar, genellikle kurak geçmektedir. Amazon Havzası ve Atlantik kıyıları boyunca yağış oranı yüksektir.

4. NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI

Dünyanın en kalabalık altıncı ülkesi olan Brezilya'nın 2013 yılı itibarıyla nüfusu 201,009,622 kişiden oluşmaktadır. Demografik yoğunluk, kilometre kareye 23 kişi olup, nüfus dağılımı sahil boyunca uzanan dar bir kıyı şeridinde yoğunlaşmıştır. Ülkenin iç taraflarında, demografik yoğunluğu kilometre kare başına bir kişiden daha az yöreler mevcuttur. Kıyı kesimlerindeki nüfus yoğunluğunu iç kesimlere kaydırmak için Başkent Rio de Janeiro'dan Brasilia'ya taşınması, karayolları ağının genişletilmesi, ülkenin iç taraflarında yeni kalkınma merkezlerinin oluşturulması, Itaipu ve Tucuru gibi büyük ölçekte hidroelektrik projeleri gibi teşvik önlemleri alınmıştır.

Brezilya'da üç farklı ırk ve bunların karışımından söz edilebilir. Yerli halk yani Güney Amerika yerlileri, Avrupa'dan gelmiş beyazlar ve Afrika'dan gelmiş siyahlar Brezilya halkının günümüzdeki yapısını oluşturmaktadır. Brezilya'nın yerli nüfusu, göreceli olarak küçük kabilelere bölünmüş ve yarı sabit köylerde yaşayan avcılık ve balıkçılıkla geçinmektedir. Yerlilerin, kolonilere ait madenlerde ve ekim alanlarında çalıştırılmasını sağlamanın uygun olmadığı görülünce, Portekizli göçmenler, Afrika'dan siyah köleler ithal etmeye başlamışlardır. 1850'lerde köle ticaretinin sona ermesi ile iş arayan Avrupalı ve Ortadoğulu göçmen akını artmıştır. Öte yandan 1910'da -bir milyonun üzerinde- kitle halinde Japonya'dan göç almıştır. Zaman geçtikçe, bu göçmen dalgaları çoğunlukla Sao Paulo, Parana, Santa Catarina ve Rio Grande do Sul gibi eyaletlere yerleşmiş ve bu bölgeler çok farklı yapıya bürünmüştür. Etnik yapı açısından; Beyaz %53,7, Melez %38,5, Siyah %6,2, diğer %1,6'dır.

Dünyanın neresinden gelmiş olursa olsun ziyaretçilerin kendilerini yabancı hissetmemelerini sağlayan bu etnik farklılık; ulusal yapıda, iş ve politika hayatında ayrımcılık yapılmadan birlikte yaşama kültürü oluşmasını sağlamış olup, Brezilya'nın küresel rekabet alanında başarısının en önemli anahtar unsurudur.

Halkın büyük bir çoğunluğu kentlerde yaşamaktadır. Ortalama yaşam süresi 72,0 yaş olup, erkekler için 68,4, kadınlar için 75,7 yaş ortalama yaşam süresidir. Erkek nüfusun yaşam süresinin daha kısa olmasının nedeni, 60 yaş altındaki erkeklerde şiddet suçlarından kaynaklanan ölümlerin fazla olmasıdır. 2020 yılında nüfusun 219 milyona ulaşacağı ve nüfus artış hızının % 0,7 olacağı tahmin edilmektedir.

Uluslararası standartlar açısından göreceli olarak genç olmasına rağmen, Brezilya nüfusunun 1990'larda başlayan doğum ve ölüm oranlarındaki düşüşlerden dolayı yaşlandığını

söyleyebiliriz. 2006 ve 2011 yılları göz önüne alındığında, 0-14 yaş grubunun toplam nüfusa oranı zaman dilimi içerisinde düşüş gösterirken, 15-64 ve 65 ve üzeri yaş grubunun yine toplam nüfusa oranı artış kaydetmiştir.

2011 yılı itibarıyla, toplam nüfusun %87'sini şehirli kesim oluşturmaktadır. 2016 yılında bu oranın %89,3 olacağı tahmin edilmektedir. 2025'de hedef %91 şehirleşmedir. Şehir ve kasabalardaki hızlı nüfus artışı ve kırsal kesimden, şehirlere doğru yönelen göç; "favela" adı verilen gecekonduvardaki artış ve altyapı eksikliği ile birlikte çeşitli sorunlara yol açmıştır.

Gelir dağılımının oldukça bozuk olduğu Brezilya'nın güney doğusu nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu bölgedir. Sao Paulo şehrinde varoşlar hariç 11,4 milyon kişi yaşamaktadır. Kuzey, kuzey-doğu nüfus yoğunluğu az yerleşim bölgelerine sahiptir (yaşam beklentisi kuzey-doğuya göre daha düşük ancak doğum oranı daha yüksektir).

5. DOĞAL KAYNAKLAR VE ÇEVRE

Brezilya, Amazon ormanları ile dünyadaki en geniş tropikal orman ve oksijen rezervlerine sahiptir. Ormanlar ülkede çok büyük bir alanı kaplamaktadır. Yapraklarını dökmeyen ağaçlardan oluşan mapa ormanları bütün Amazon bölgesini, Sao Paulo'nun batı yaylalarını ve güney kısımlardaki yaylaların geniş bir kısmını kaplamaktadır. Kuzeydoğu Brezilya'nın en yüksek ve en sulak yerlerinde de bu ormanlara rastlanmaktadır.

Savanlar, ülkenin ikinci önemli bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Orta Brezilya'nın az verimli topraklarında savan, yerini dikenli, cılız çalılara bırakmaktadır. Amazon Bölgesi, dünya kauçuk üretiminde birinciliğe sahiptir. Yağış ve nem oranının yüksek olduğu ülkenin, en sıcak bölgesi olan kuzeydoğu kısımlarında kurak alanlar bulunmaktadır.

Brezilya, çevreyle dost bir enerji kaynağı olduğu gerekçesiyle etanol üretimi ve kullanımını desteklemiştir. Ancak toprağa ihtiyaç duyan çiftçilerin ekim alanı açmak için Amazon'daki ormanları yakmaları sonucu ormanlık alanların azalması hava kirliliğine yol açmıştır. Bütün bunlar, etanol üretimi için yeni şeker kamışı ekimi yapılmaması ve etanol üretim tesisi kurulmaması yönünde çevre korumacı kararlar uygulanmasına yol açmıştır.

Dünyanın en büyük sulak arazilerinden Pantanal'ın kıyısında daha fazla etanol üretim tesisi oluşturulması bu bölgede çevre kirliliğine yol açmakta, toprağı verimsizleştirmektedir.

Brezilya'da etanolün yüzde 100 çevreci yöntemlerle üretilmesi, şeker kamışı tarlalarının Brezilya topraklarının yüzde 10'undan daha az bir alanı kaplaması önerilerinin Kongre'den geçmesi halinde 64 milyon hektarlık Brezilya topraklarının sadece yüzde 7,5'unda şeker kamışı üretilcektir. Bölge uzmanları, başkanlık seçimleri yaklaştıkça, hükümetin çevreci önlemleri daha da artıracakğı yorumunu yapmaktadırlar.

Diğer yandan, ekilebilir araziler açısından büyük imkanlara sahip olunmasına rağmen 2 milyon aile topraksızdır. Hükümetin toprak reformu çabaları, "Topraksız İşçiler Hareketi"- "Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra" tarafından sürecin yavaş işlemesi nedeniyle eleştirilmekte, protesto gösterileri yapılmaktadır.

Küresel ısınmaya karşı Brezilya'nın önemli sorumlulukları bulunmakta olup, Yağmur ormanlarının azalmasının küresel iklim değışiklikleri üzerindeki etkisi nedeniyle bu konudaki gelişmeler tüm dünyayı yakından ilgilendirmektedir.

6. DAHİL OLDUĞU ULUSLARARASI ANLAŞMALAR

Brezilya, Birleşmiş Milletler (BM), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası gibi pek çok uluslararası kuruluşun üyesidir. Ülkemizin de üyesi olduğu küresel sistem için önemli ülkelerden oluşan G-20 grubunun da üyesidir. Latin Amerika ve Karayip ülkelerinin oluşturduğu danışma, koordinasyon ve işbirliğinin yanısıra iktisadi ve sosyal gelişimi de hedefleyen hükümetler arası bir kuruluş olan SELA'nın üyesi olan Brezilya, 19 Latin Amerika ülkesinden oluşan ve bölgesel entegrasyon ile işbirliğini artırmayı hedefleyen Rio Grubu'na bağlıdır. Brezilya'nın çeşitli ülkelerle imzalanmış ekonomik ve teknolojik işbirliği anlaşmaları da mevcuttur. Andean Ülkeleri ile ekonomik işbirliği anlaşmaları, Hindistan'ın yanı sıra, SACU-Güney Afrika Gümrük Birliği kapsamında Güney Afrika Cumhuriyeti, Botswana, Namibya, Lesotho ve Swaziland ile yakın ilişkileri mevcuttur.

Özellikle Latin Amerika ülkeleri ile yakın ticari ve siyasi bağları olan Brezilya, Latin Amerika Entegrasyonu Birliği - Associação Latino-Americana de Integração- (ALADI)'ye üyeliğinin yanı sıra Arjantin, Paraguay ve Uruguay ile birlikte 1991 yılında MERCOSUR (Portekizcesi MERCOSUL) Ortak Pazarı'nı kurmuştur. Bu Ticaret Anlaşması ile 1995 yılında söz konusu ülkeler arasında Gümrük Birliği oluşturulmuştur.

ALADI kapsamında, Brezilya ve Arjantin 1986'da karşılıklı ticari yakınlaşma için bir protokol imzalamışlardır. Bunun akabinde, MERCOSUR'un yasal çerçevesini hazırlayan 3 önemli anlaşma yapılmıştır: Birincisi, 26 Mart 1991'de Brezilya ve Arjantin'e Paraguay ve Uruguay'ın katılımıyla AB gözönüne alınarak hazırlanan 'Asuncion Anlaşması' olup, sözkonusu Anlaşma ile 'Güney Ortak Pazarı' (MERCOSUR) Organizasyonu oluşturulmuştur. Bu anlaşma ile, malların, insanların ve paranın serbest dolaşımı öngörülmüştür.

İkinci önemli Anlaşma, 17 Aralık 1994'te imzalanan ve 'Asuncion Anlaşması'na ek yapılmak suretiyle MERCOSUR'un kurumsal altyapısını düzenleyen 'Ouro Preto Protokolü'dür. Üçüncü önemli Anlaşma ise, 18 Şubat 2002'de imzalanan ve ilgili ülkeler arasındaki ihtilafların çözülebilmemesine dair esasları düzenleyen 'Olivos Protokolü'dür.

MERCOSUR, Avrupa Birliği (AB) modelini izleyerek, serbest ticaret, gümrük birliği ve ortak pazar hedeflerinin hakim olduğu bir yol haritası çizmiş olup, nihai olarak ise her alanda entegrasyonu sağlamak istemektedir. Tıpkı, AB modelindeki gibi; rekabet politikalarının uyumunun sağlanması, parasal birliğin kurulması, ortak ekonomik kurumların yaratılmasının yanısıra özellikle son zamanlarda vurgulanan siyasi birlik konusu MERCOSUR üyelerinin nihai hedefi haline almıştır.

Her ülkenin istisnai listeleri olmasına rağmen, ürünlerin %90'ına Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulanmaktadır. Şili ve Bolivya'nın ardından 2004 yılında Peru, Venezuela, Kolombiya ve Ekvador'un ortak üye (associate members) olarak katıldığı MERCOSUR Birliği'ne, 2012 yılında Venezüella'nın tam üyeliği gerçekleşmiştir.

MERCOSUR İsrail, Bolivya, Şili, Peru, Küba, Kolombiya, Ekvator, Mısır ve en son Filistin ile Serbest Ticaret Antlaşması (STA) imzalamıştır. Türkiye, Avrupa Birliği, Güney Afrika Gümrük Birliği, Ürdün, Fas, Körfez İşbirliği Konseyi ile MERCOSUR arasında STA müzakereleri devam etmektedir.

Avrupa Birliği ile sürdürülen Serbest Ticaret Antlaşması (STA) müzakerelerinin yakın zamanda sonuçlanması beklenmektedir. Süreç tamamlandığında Türkiye'nin de AB ile olan Gümrük Birliği çerçevesinde MERCOSUR üyeleri ile STA yapması gerekmektedir.

7. ÜYESİ OLDUĞU ULUSLARARASI KURULUŞLAR

AfDB (Afrika Kalkınma Bankası) (bölge dışı üye), BIS (Uluslararası İmar Bankası), CAN (Andean Community of Nations) (ortak üye), FAO (Tarım ve Gıda Örgütü), G-15, G-20, G-24, G-77, IADB (Amerika Bölgesi Kalkınma Bankası), IBRD (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası), ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü), ICC (Milletlerarası Ticaret Odası), ICRM (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Hareketi), IDA (Uluslararası Kalkınma Birliği), IFAD (Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu), IFC (Uluslararası Finansman Kurumu), IFRCS (Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Toplulukları Federasyonu), IHO (Uluslararası Hidrografi Örgütü), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü), IMF (Uluslararası Para Fonu), IMO (Uluslararası Denizcilik Örgütü), IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), IOM (Uluslararası Göçmen Teşkilatı), ISO (Uluslararası Standartlar Örgütü), ITU (Uluslararası Haberleşme Birliği), LAIA (Latin Amerika Entegrasyon Birliği), MERCOSUR (Güney Amerika Ülkeleri Ortak Pazarı), OAS (Amerika Devletleri Örgütü), OPCW (Kimyasal Silahları Yasaklama Organizasyonu), PCA (Daimi Hakemlik Mahkemesi), UN (Birleşmiş Milletler), UNASUR (Latin Amerika Birliği), UNCTAD (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı), UNESCO (Eğitim-Bilim ve Kültür Örgütü), UNFICYP, UNHCR (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği), UNIDO (Endüstriyel Kalkınma Örgütü), Union Latina, UNITAR (BM Eğitim Araştırma Enstitüsü), UPU (Dünya Posta Birliği), WCL (Dünya Emek Konfederasyonu), WCO, WFTU (Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu), WHO (Dünya Sağlık Örgütü), WIPO (Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı), WMO (Dünya Meteoroloji Örgütü), WTO (Dünya Ticaret Örgütü)

8. SİYASİ YAPI

Brezilya Başkanlık rejimiyle yönetilen federal bir cumhuriyettir. İdari açıdan 26 eyalet, bir Federal Bölge (Başkent Brasília ve çevresi) ve toplam 5564 belediyeden oluşmaktadır.

Her eyaletin kendi yasalarıyla belirlenmiş yetkileri kullanan bir hükümeti vardır. Valiler doğrudan halkoyuyla seçilmektedir. Tek meclisli bir Eyalet Meclisi yasamadan sorumludur. Yerel yargının yetkileri, federal (ulusal) mahkemelerle çatışmayacak şekilde düzenlenmiştir. Yerel idare düzeyinde, belediye başkanları ve belediye meclisleri görev yapmaktadır. Son yerel seçimler 2010 Ekim ayında yapılmıştır.

Devletin yönetimi yasama, yürütme ve yargı birimlerince gerçekleştirilmektedir. Yürütme ve yasama birimleri üyeleri halk tarafından seçilmekte, yargı organları üyeleri ise anayasada öngörülen yöntemle atanmaktadırlar.

1988 tarihli, ülkenin yedinci anayasası uyarınca Başkan, devletin ve hükümetin başıdır. Başkanlar dört yıl için seçilirler, ikinci defa aday olmaları mümkündür.

Yürütme:

Devlet Başkanına bağlı 37 “Bakan” (Sekreterlikler ve Merkez Bankası Başkanı dahil) mevcuttur. Bakanlar, Başkana karşı sorumludurlar, Başkan istediği zaman görevlerine son verebilir. Sekreterlikler, Başkanlığın yardımcı organları olup, devlet birimleri arasında koordinatör olarak görev yapmaktadırlar. Silahlı Kuvvetler anayasa gereği, ülkenin savunması ve anayasal güçlerin korunmasında görev yapar. Hükümet tarafından düzenin muhafazası amacıyla göreve çağırılabilirler. Deniz, Hava ve Kara Kuvvetleri 1999 yılında Savunma Bakanlığı’na bağlanmışlardır. Ülkemizdekine benzer bir Genelkurmay Başkanlığı’nın yer almadığı Savunma Bakanlığı yapılanmasının yapısında değişikliklere gidilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.

Yasama:

Çok partili bir sistem uygulanmaktadır. Yasama organı halkoyuyla seçilen 81 üyeli Senato ile 513 üyeli Temsilciler Meclisinden oluşur. Senatörler 7, Milletvekilleri 4 yıl süreyle görev yaparlar. Ekim 2006 seçimlerinden sonra Meclis’e 21 parti üyesi milletvekili seçilmiş, yeni koalisyon Hükümeti ise 11 parti arasında oluşturulmuştur.

Yargı:

Yargı sistemi işlevini Federal Mahkemeler ve Eyalet Mahkemeleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Yargı organının üst kademesinde yer alan Yüksek Federal Mahkeme Anayasa’nın uygulanmasından ve yorumlanmasından sorumlu iken, Yüksek Yargı Mahkemesi Anayasal konuların dışında, federal yasaların ülkenin her yerinde aynı şekilde yorumlanmasından sorumludur.

Son Siyasal Durum:

Ülkede son genel seçimler Ekim 2010’da gerçekleştirilmiş olup, İşçi Partisi (PT) ve Başkan Lula’nın adayı Dilma Rouseff ikinci turda oyların %56,05’ini alarak seçimi kazanmıştır. Adıgeçen 1 Ocak 2011 tarihinde Cumhurbaşkanlığı görevini devralmıştır. Başkan Rouseff, selefi Lula döneminde takip edilen sosyal politikaları izlemeye devam

edeceğini vurgulamıştır. Başkan Rousseff'in Brezilya'da düzenlenecek 2014 Dünya Kupası ve 2016 Olimpiyatları öncesinde ekonomi ve iç politikaya ağırlık vermesi, ayrıca bölgesel ve küresel güç olma yönündeki stratejik hedef doğrultusunda aktif dış politika izlemeye devam etmesi beklenmektedir.

Önemli Siyasi Partiler:

- İşçi Partisi (PT)
- Brezilya Demokratik Hareket Partisi (PMDB)
- Brezilya Sosyal Demokratik Partisi (PSDB)
- Brezilya İşgücü Partisi (PTB)
- Brezilya Yenilenen İşgücü Partisi (PRTB)
- Brezilya Cumhuriyetçi Partisi (PRB)
- Brezilya Sosyalist Partisi (PSB)

9. TÜRKİYE - BREZİLYA SİYASİ İLİŞKİLERİ

Diplomatik bağların 150 yıllık tarihine rağmen Türkiye-Brezilya ilişkilerinde ancak son dönemde önemli bir ivme yakalanabilmiştir. Coğrafi uzaklık ve iki ülkenin önceliklerinin farklı olması nedeniyle, 20. yy. boyunca istenilen seviyeye ulaşamayan ikili ilişkiler, ülkemizin Latin Amerika açılımının ve Brezilya'nın Lula döneminde küresel aktör olarak rol oynama ve bu çerçevede kritik coğrafyalarda güvenli ortaklıklar oluşturma politikasının da katkısıyla, 2004 yılından bu yana kayda değer bir gelişme göstermektedir.

Türkiye-Brezilya ilişkilerinin 2009 yılında kazandığı ivme, 2010 yılında da artarak sürmüştür. Yıl içinde Sayın Başbakanımızın yanı sıra, Sayın Dışişleri Bakanımız, Sayın Sanayi ve Ticaret Bakanımız, Sayın Kültür ve Turizm Bakanımız, Devlet Bakanı Sayın Egemen Bağış ve Sayın Dışişleri Bakanlığı Müsteşarımızın Brezilya'ya gerçekleştirdikleri ziyaretlerle ilişkilerde yakalanan ivmenin korunması ve ilişkilerin sistematik bir çerçeveye oturtulması yönünde çaba gösterilmiştir. Sayın Başbakanımızın Brezilya'yı ziyareti vesilesiyle, 27 Mayıs 2010 tarihinde imzalanan "Türkiye-Brezilya Stratejik Ortaklık için Eylem Planı", ikili ilişkilerimiz açısından bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Anılan

ziyarette ayrıca, ilişkilerimizin hukuki çerçevesini güçlendiren 6 adet anlaşma da imzalanmıştır.

Siyasi ve ekonomik olarak bölgesel güç haline gelen ve bazı küresel roller üstlenen her iki ülkenin yakın ilişki, istişare ve işbirliği içine girmesinin sağlayacağı ulusal, bölgesel ve küresel artı değer konusunda her iki tarafta da en üst düzeyde mutabakat mevcuttur.

Ülkemiz ile Brezilya arasındaki ekonomik-ticari ilişkiler son dönemde ivme kazanmakla birlikte, mevcut potansiyeli yansıtmaktan uzaktır. 2009 yılında ticari denge 717 milyon ABD doları Brezilya lehine gerçekleşirken, toplam ticaret hacmi 1,5 milyar ABD doları olmuştur. 2010 yılında ise, Brezilya'ya ihracatımız %58 artış göstererek 614 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş, bu ülkeden ithalatımız ise %22 artışla 1,348 milyon ABD dolarına ulaşmıştır. Toplam ticaret hacmi 2 milyar ABD dolarına yaklaşmıştır.

2010 yılında Brezilya'nın ithalat yaptığı ülkeler arasında Türkiye 44, ihracat yaptığı ülkeler arasında ise 39. sırada yer almıştır.

Ekonomik ve siyasi alanda yeni dönem başlatma yönündeki irade bağlamında, savunma sanayi alanında işbirliğinin artması da öngörülmekte olup, Brezilya Büyükelçiliğimiz nezdinde 2010 Ağustos ayında Askeri Ataşelik açılmıştır. Keza, Haziran 2011'de Brasilia'da gerçekleştirilen Birinci Askeri Diyalog Toplantısı, iki ülke savunma sanayi alanında işbirliği olanaklarının ortaya konulmasına imkân tanımıştır.

10. EKONOMİK YAPI

Brezilya'nın, Rusya, Hindistan ve Çin (BRIC Ülkeleri) ile beraber 2050'li yıllarda dünyanın ekonomik kaderini belirleyecek ülkelerden biri olacağı tahmin edilmektedir. Yeni petrol rezervleri bulunan ve gelecekte petrol devi olması beklenen Brezilya'nın krize rağmen BRIC ülkeleri arasında varlığını sürdürmesinde, tedarikçi ülke olması ve zengin doğal kaynaklarının rolü unutulmamalıdır.

GSYİH'nin Sektörlere Göre Dağılımı

	2009 ^a	2010 ^a	2011 ^b	2012 ^c	2013 ^c	2014 ^c	2015 ^c	2016 ^c	2017 ^c
Tarım	5,6	5,3	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,6
Sanayi	26,8	28,1	27,5	27,1	27,0	26,9	26,9	26,8	26,8
Hizmetler	67,5	66,6	67,0	67,4	67,5	67,6	67,6	67,7	67,6

a:Gerçekleşme b:E.I.U. tahminleri c:E.I.U. öngörü

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit, Brazil, Country Forecast, Mart 2013.

Tablodan da anlaşılacağı üzere Brezilya’da hizmetler sektörü ağırlık taşımakta olup, öne çıkan sektörler: telekomünikasyon, bankacılık, enerji, ticaret ve bilgi işlemdir. Tarım sektörü açısından öne çıkan ürünler: kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, et, tavuk, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütündür.

Sanayide öne çıkan sektörler: çelik, sivil havacılık, kimyasallar, petrokimyasallar, ayakkabı, makine, motorlar, taşıt araçları, oto yedek parçaları, dayanıklı tüketim malları, çimento ve kerestedir.

Brezilya, Latin Amerika ve Karayipler bölgesindeki en büyük ve ürün çeşitliliği en fazla olan sanayi merkezidir. Brezilya, tarım ürünleri (kahve, soya, şeker kamışı, kakao, pirinç, kakao, pirinç, mısır, portakal, pamuk, buğday, tütün), canlı hayvan ürünleri (et, tavuk eti), ağaç ürünleri (kağıt, kağıt hamuru), deri ve ayakkabı ile mineral ve metal ürünlerinde (demir-çelik ve alüminyum) dünya çapında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir.

Brezilya’nın temel sanayi sektörleri/ürünleri; lüks turistik gemilerden yarış botlarına ve 300.000 tonluk tankerlere kadar gemi inşası, motorlu araçlar, araba, araç ve kamyon, her tip otobüs, ağır nakliye araçları, arazi araçları, metaller (çelik, alaşımlar ve alüminyum dahil), gıda, havacılık ve uzay (tarımsal ilaçlama uçaklarından, 90 kişilik jet uçaklarına, askeri eğitim ve kargo uçakları Tucano ve uyduları araştırılan sesten hızlı AMX’e kadar), bilişim sistemleri (donanım ve yazılım, özellikle bankacılık sistemleri ve bilgisayarlar), oyuncaklar, ofis ve ev eşyaları, ahşap ve ahşap ürünler, mobilya, radar ve uzaktan kumandalı alıcı sistemleri, ilaçlar, eczacılık ürünleri ve her tür tıbbi donanım, inşaat sanayi için gerekli her türlü ürün, tarım araçları ve teknolojisi, iletişim (ses ve veri), kağıt, matbaa malzemeleri, makineler, demiryolu lokomotif ve vagonları ve her türlü önemli sanayi ihtiyaçları için sermaye malları, ağır iş makineleri, donanımı ve teknolojisidir.

Eyaletler İtibarıyla Ekonomik Durum:

Sao Paulo, Rio de Janeiro, Minas Gerais ve Espirito Santo eyaletlerinden oluşan ülkenin % 11'ini kaplayan güneydoğu bölgesi, gayrisafi yurtiçi hasılanın yarısından fazlasını üretmektedir. Orta-batı bölgesi ise ülkenin en hızlı büyüyen bölgesidir. Kuzey ve kuzeydoğu bölgeleri en geri kalmış bölgelerdir. Federatif bir yapıya sahip olan ülkede eyaletler, dış ve iç yatırımcıyı kendi bölgelerine çekebilmek için çeşitli teşvikler sunmaktadır.

Brezilya'nın %6,8'ini kaplayan güney bölgesi; Parana, Santa Catarina, Rio Grande do Sul eyaletlerinden oluşmakta olup, büyük bir ekonomik canlılığa sahiptir. Özellikle soya fasulyesi, mısır ve buğday başta olmak üzere tüm tahıllarda, tekstil, ayakkabı ve otomotiv sanayinde gelişmiştir.

Kuzeydoğu bölgesi ülkenin %18'lik alanını kapsamakta olup; Maranhao, Piaui, Ceara, Rio Grande do Norte, Paraíba, Pernambuco, Alagoas, Sergipe ve Bahia eyaletlerinden oluşmaktadır. Ekonomik gelişme ve yaşam standartları açısından bölge ikiye bölünmüştür. Okyanusa kıyısı olan eyaletler, şeker kamışı, tarımsal sanayi, tekstil, kimyasallar, otomotiv ve gıda sanayinde gelişmiştir. Sertao, Brezilya'nın en yoksul bölgesidir. Uzun süreli kuraklığa rağmen sulamanın yapılabildiği alanlar tropikal meyveler açısından (muz, mango, kavun, guava, acerola) bereketlidir. Turistik açıdan meşhur olan Olinda, Salvador ve Recife bu bölgede yer almaktadır.

Kuzey bölgesi ülkenin %45'ini oluşturmaktadır. Acre, Amapa, Amazonas, Para, Rondonia, Roraima ve Tocantins eyaletlerinin bulunduğu bölgenin büyük bölümünü Amazon ormanları işgal etmektedir. Başlıca ürünler; latex, açai meyvesi, kauçuk ve kuruyemişlerdir. Geniş maden yataklarına sahip olan bölgede Carajas maden sahası bulunmaktadır. Manaus Serbest Bölgesinde ithal parçalardan elektrikli cihazlar üretilmektedir.

Orta-batı bölgesi ülkenin %19'unu kapsamakta olup; Goias, Mato Grosso eyaletleri ile Başkent Brasilia'nın bulunduğu Mato Grosso do Sul Federal Bölgesinden oluşmaktadır. Soya fasulyesi, pamuk ve ayçiçeği yağı üretilmektedir.

İmalat sanayi, büyük ölçüde Sao Paulo eyaletinde yoğunlaşmaktadır. Fakat, Sao Paulo'nun toplam gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payında azalış gözlenmektedir. Bahia eyaleti, petrokimya, kağıt hamuru ve kağıt, ayakkabı Minas Gerais eyaleti, otomobil ve çelik, Parana eyaleti, otomotiv, Para eyaleti, madencilik ve alüminyum, Rio Grande do Sul eyaleti, petrokimya ve Espirito Santo eyaleti, çelik, kağıt hamuru endüstrilerinde uzmanlaşmıştır. Rio de Janeiro eyaleti, son yıllarda petrol sanayinin gelişimiyle dikkatleri toplamaktadır.

Ekonomi Politikaları:

Brezilya, 1990'lı yıllardaki liberalizasyon çabalarının sonucunda özellikle otomotiv sanayi ve altyapı modernizasyonunda özelleştirme ve doğrudan yabancı yatırımlar sayesinde önemli gelişmeler sağlamıştır. Ürün çeşitliliğini artıran Brezilya, göreceli olarak kapalı ekonomi niteliğini halen korumaktadır.

Dünya ekonomisini etkileyen ve peş peşe gelen Meksika (1995), Asya (1997) ve Rusya(1998) krizleri Brezilya'yı da etkilemiş, ekonomik dengenin sağlanmasında ciddi sıkıntılara yol açmıştır. "Real Planı" ile enflasyonla başa çıkılmış ancak kamu borçlanma oranı daha da büyümüştür. Son yıllarda ülkenin ekonomi politikaları üç hedefe kitlenmiş durumdadır:

1. enflasyonun kontrolü,
2. dış ticaret dengesi,
3. ekonomik kalkınmanın desteklenmesi.

Ocak 2007'de yürürlüğe konulan "Gelişmeyi Hızlandırma Programı" (PAC Programa de Aceleração do Crescimento), özellikle eyaletler arası işbirliğini destekleyen, sosyal güvenlik, vergi ve iş gücü reformları ile birlikte, yatırım alt yapısını teşvik eden düzenlemeler içermektedir. İnşaat, sağlık, enerji, ulaşım ve lojistik konularında 504 Milyar Real (236 Milyar \$) bütçeli, 2.471 projeyi kapsayan Programın %50'si tamamlanmış olup, kalan kısmın %90'ı tamamlanmıştır. Gelişmenin Hızlandırılması Programı (PAC)'nın ikinci aşamasında yatırım ve projeler için ayrılan fonlar 2011-2014 ve 2014 sonrası şeklinde iki dönem halinde düzenlenmiştir.

PAC2 kapsamında toplam ayrılan para miktarı 880 milyar \$ civarında bulunmaktadır. Projeler 6 sınıfa ayrılmıştır: PAC Daha Güzel Şehir; PAC Halk; PAC Benim Evim, Benim Hayatım; PAC Herkes İçin Su ve Elektrik; PAC Ulaşım; PAC Enerji.

2010-2014 yılları arasında "Benim Evim Benim Hayatım 2" projesi kapsamında 2 milyonun üzerinde ev yapılması hedefiyle yaklaşık 160 milyar \$ kaynak ayrılması planlanmaktadır.

Brezilya yaşanan son küresel krizi uyguladığı doğru politikalar sayesinde, ekonomistlerin ifadesi ile "krize son giren ve ilk çıkan ülke" olmayı başarmıştır.

Ekonomik Performans:

Brezilya küresel aktör olma yönünde önemli aşamalar kaydetmiş olup, IMF 2011 yılı ekonomik büyüklüklere göre dünya ülkeleri sıralamasında 6ıncı sırada ve Güney Amerika'nın en büyük ekonomisi konumunda bulunmaktadır.

T.C. Sao Paulo Ticaret Ataşeliğimizce iletilen, “5 Şubat 2013 tarihinde Brezilya Maliye Bakanı Guido Mantega tarafından yapılan ekonomi sunumunda yer verilen bilgilere göre: Toplam yatırımların milli hasılaya oranı 2003 yılında %15’lerde iken 2012 yılında %18-19 civarına yükselmiştir. Hükümetin hedefi bu oranın %25’e çıkartılmasıdır. Devlet tarafından yapılan yatırımların milli hasılaya oranı %4.4 civarındadır.

Net kamu borç stoğunun milli hasılaya oranı 2002 yılında %60.4 iken bu oran 2012 yılında %35.1 ve kamu borçları için yapılan faiz ödemelerinin milli hasılaya oranı %4.4 olmuştur. Sosyal ödemeler açığıının milli hasılaya oranı %0,93’e gerilemiştir. 377,2 Milyar \$ döviz rezervi bulunmaktadır.

2012 yılında ekonomik büyüme oranı %1’de kalırken, perakende satışları %8 civarında artış göstermiştir. Yapılan bazı araştırmalara göre 2020 yılında Brezilya tüketici pazarının 3,5 trilyon \$’la dünyanın 5inci büyük pazarı haline geleceği tahmin edilmektedir.

Ekonominin canlandırılması amacıyla, gösterge faiz oranı %7.25’e kadar düşürülmüş, enflasyon %5,8 oranıyla kontrol altına alınmış, daha dengeli ve rekabetçi bir döviz kuru temin edilmiş, vergilendirme sisteminde düzenlemelere gidilmiştir ve enerji maliyetlerinin düşürülmesi üzerinde çalışılmaktadır. International Budget Partnership tarafından yapılan kamu hesapları şeffaflığı endeksinde Brezilya dünyada 12. sırada yer almıştır.

2012 yılında 65 milyar \$ ile dünyanın 4üncü en fazla doğrudan yabancı yatırım alan ülkesi olmuştur. PWC tarafından yapılan bir araştırmaya göre uluslararası firmalar tarafından önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla yatırım yapılması arzulanan ülke olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

PAC-Kalkınmayı Hızlandırma Programı kapsamında yapılan yatırımlar, 2014 yılında yapılacak Dünya Kupası, 2016 yılında düzenlenecek Olimpiyatlara hazırlık kapsamında yapılmakta olan ve yapılacak yatırımların ekonomiyi canlandırması beklenmektedir.

Havaalanlarında yolcu sayısının geçtiğimiz beş yılda yaklaşık iki kat artması havaalanlarına yatırım ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Dış ticaret hacminin son yıllarda hızlı bir şekilde artması limanların iş yükünü artırmış ve liman yatırımları ihtiyacını doğurmuştur. Trafiđe yeni giren araç sayısının ciddi artış göstermesi trafik yoğunluğunu artırmış ve özellikle otoyollara yatırım yapılmasını gerektirmiştir.

Lojistik Yatırım Programı açıklanmış ve bu kapsamda karayolları, demir yolları, limanlar, havaalanları ve enerji alanında özel firmalarca yatırım yapılmasına yönelik ihaleler serisi başlatılmıştır. Söz konusu programlar çerçevesinde özel sektörün yatırım yapması,

devletin ise uygun koşullarda finansman sağlaması ve genel ekonomik istikrarı sürdürerek ekonomik büyümenin artırılması hedeflenmektedir.

Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler:

Brezilya daha önceki krizlerde edindiği deneyimle son krizi daha istikrarlı bir şekilde atlattığı bulunmaktadır. The Economist'in 2013 yılı ülke risk raporunda da ifade edildiği üzere Brezilya bağımsızlık ve ülke riski açısından "BBB" risk notu ile istikrarlı bir durum sergilemektedir. Politik risk, bankacılık ve döviz kuru ve ekonomik yapıya ilişkin risk notu da "BBB" dir.

IMF'den borç alan ülke konumundan "kredi veren" ülke konumuna gelen Brezilya'nın 2014 yılında Dünya Kupası'na, 2016 yılında Olimpiyatlara ev sahipliği yapacak olması dünyanın beşinci büyük ekonomisi olma hedefini 2014'den önce gerçekleştirebileceği tahminlerini kuvvetlendirmektedir.

BRIC (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin) ülkeleri arasında da performansı ile öne çıkan Brezilya'nın yükselişinde sosyal ve ekonomik reformların devamlılığı büyük önem taşımaktadır.

31 Ekim 2010 tarihinde yapılan seçimde, Dilma Rousseff, 1 Ocak 2011 tarihinden itibaren 4 yıllığına seçilmiş bulunmaktadır. Brezilya'nın ilk kadın Başkanı olan Dilma Rousseff, Lula'nın devamı olarak görülmekte ve ülkeyi yine işçi partisinin politikalarına göre yönetmektedir.

Birçok partinin oluşturduğu koalisyon hükümeti, reformlar için engel oluşturmakla birlikte, Dilma Rousseff, vergiler ve ticari reformların devamının geleceğini belirtmektedir. Gelişen ekonomisine rağmen, gerek gümrük vergileri gerekse iç vergilerin yüksekliği ve karmaşıklığı nedeniyle Brezilya ticari alanındaki zayıflığını sürdürmektedir. Bununla birlikte, güçlü bir iç piyasanın olması, ekonomik faaliyetlerinin çeşitliliği ve geçtiğimiz dönemdeki siyasi istikrarı Brezilya'yı yatırımcılar için cazip bir ülke haline getirmektedir.

Brezilya Federal hükümeti tarafından 2 Ağustos 2011 tarihinde açıklanan ve 2011-2014 yılları arasında uygulanacak olan "Daha Büyük Brezilya" kalkınma programı çerçevesinde, ikinci tedbir paketi 3 Nisan 2012 tarihinde açıklanmış bulunmaktadır.

Özellikle emek yoğun sektörler ile teknoloji yoğun sektörlerin uluslararası rekabet gücünü artırmak amacıyla bir takım tedbirlerin alındığı program kapsamında; teknoloji altyapısının güçlendirilmesi, yerli ve yabancı firmaların Ar-Ge'ye daha fazla yatırım yapmasının teşvik edilmesi, yerel tedarikçi zincirinin oluşturulması, kalifiye insan gücünün artırılması, kayıt dışı ekonominin ve bürokrasinin azaltılmasıyla yerli sanayinin ithal ürünlere

karşı rekabet gücünün artırılması ve aynı zamanda ihracat imkanlarının artırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, ticari korunma araçlarının daha yoğun bir şekilde kullanılmasıyla iç piyasanın korunması amaçlanmaktadır.

IMF'nin "Dünya Ekonomik Görünüm" raporunda, Brezilya ekonomisi için 2014 yılında %4 büyüme hızı öngörüsü; Brezilya'da yaşanan son gelişmeler ışığında %3,2 olarak revize edilmiştir. Söz konusu raporda; Brezilya'da yatırım teşvik önlemlerine rağmen hem yerel hem de yabancı yatırımcıların bozulan güven ortamı nedeniyle özel sektör yatırımlarının beklenen düzeyde artmadığı ifade edilmiştir.

Brezilya'nın yaşadığı yüksek enflasyon ve sosyal protestoların yol açtığı ekonomik sorunlara ilaveten; en önemli ticari partnerlerinden olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin büyüme hızındaki yavaşlama ve düşen emtia fiyatları da ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Bütün bu gelişmeler nedeniyle IMF, 2013 yılı için Brezilya'da %3 olarak öngördüğü büyüme hızını %2,5, Latin Amerika ve Karayipler için %3,4 olarak öngördüğü büyüme hızı rakamını %3 olarak revize etmiştir.

11. DİL

Portekizce dünyada en fazla konuşulan sekizinci, Batı ülkeleri arasında ise İngilizce ve İspanyolca'dan sonra üçüncü dildir. Yaklaşık olarak 200 milyon kişi bu dil aracılığıyla iletişim kurnakta, 8 ülke tarafından da resmi dil olarak kabul görmektedir: Angola, Brezilya, Yeşil Burun Adaları, Gine-Bissau, Mozambik, Portekiz, Sao Tome ve Principe, Doğu Timor . Ayrıca Avrupa Birliği'nin de resmi dillerinden biridir.

Portkizce Brezilya'da 16.yüzyılda Portekiz kolonileri ile birlikte ortaya çıkar. Şüphesiz yerliler de Ayrupalılara el tupí-guaraní yerli dilini özellikle tupí lehçelerinden biri olan el tupinambá'yı öğretmişlerdir. 17. yüzyılda bu lehçe, Brezilya'da en çok konuşulan dil haline gelir ve misyonerler tarafından duaların ve ilahilerin tercümesinde de kullanılır.

Brezilya'da siyasi varlığını garanti altına alma endişesiyle Portekiz 1757'de Yönetim Kurulu kararı çıkararak Portekizli ve yerlilerin çocuklarına Portekizce dışında başka bir dilin öğretimi yasaklanmıştır. Başlangıçta bu yasaklama yalnızca bugün Pará y Maranhao adı verilen eyaletlerde uygulanmaya başlanmıştır, daha sonra öğretimiyle egemenliği garanti

altına alınarak 1759'da bir kararname ile yasa genişletilerek ulusun tüm topraklarında Portekizce kullanımı zorunlu hale getirilmiştir.

12. SEMBOLLER

Brezilya Cumhuriyet Nişanı

Anayasaya göre; Federal Brezilya Cumhuriyeti'nin dört resmi sembolü vardır; bayrağı, milli marşı, cumhuriyet nişanı, milli mühürü. 1889'daki cumhuriyetin ilanından sonra ülkenin kahramanlık tarihini ve fatihleri sembolize eden yeni bir bayrak kabul edildi. Raimundo Teixeira Mendes ve Miguel Lemos tarafından tasarlanan Décio Vilares'in dizaynını yaptığı bayrak, Fransız ressam Jean Baptiste Debret'in yarattığı İmparatorluk bayrağından esinlenilmiştir. Gök mavisi dairedeki, "Düzen ve İlerleme" sloganı Fransız filozof Auguste Comte tarafından ortaya atılan pozitivist düşünce akımının etkisini göstermektedir. Daireyi çevreleyen yıldızlar ise Cruz del Sur adlı takım yıldızı temsil eder. Herbiri bir eyaleti simgelemekte ve 11 Mayıs 1992'de çıkarılan 8.421. anayasa maddesi uyarınca bu eyaletlerden biri kaybedilir ya da yeni eyalet eklenirse bayraktaki temsilleri güncellenecektir. Sloganın üzerindeki tek yıldız ise Pará eyaletini sembolize etmektedir. İmparatorluk döneminde yeşil ve sarı olan bayrağın renkleri Habsburg İmparatorluğu'nun çevresindeki zeytin ağaçlarının sembolüken daha sonra yeşil renk ormanları, sarı ise altını sembolize etmeye başlar. Son olarak da mavi gökyüzünün, beyaz da barışın temsili haline gelmiştir.

Brezilya milli marşı ülkenin bağımsızlığı anısına 1822'de sözleri Joaquim Osório Duque Estrada tarafından yazılmış, Francisco Manuel da Silva tarafından bestelenmiştir. Milli marş bayrak çekildiğinde, Cumhurbaşkanının katıldığı törenlerde ve Brezilya topraklarında başka bir ülkenin marşı çalındığında mutlaka çalınmak zorundadır. Elbette bunun dışında ülkeye itafen yazılmış başka marşlar da bulunmaktadır; en eskisi I. Don Pedro tarafından Olavo Bilac'a yazdırılan ve ilk defa 1906'da icra edilen Bağımsızlık Marşı'dır. Bir diğeri ise ikinci dünya savaşında Avrupa'da savaşan Brezilyalı askerlerin söylediği marştır.

Mühür :

Brezilya'nın ulusal mührü bayrağındaki çemberden oluşur ve Brezilya Federal Cumhuriyeti yazılı bir çember ile sarılmıştır. Hükümet işlerinde ve resmi okullarda verilen diploma ve sertifikaları yasallaştırmak için kullanılmaktadır.

Cumhuriyet Arması:

Brezilya Askeri Nişanı, Cumhurbaşkanı Manuel Deodoro da Fonseca tarafından Artur Zauer adlı mühendise dizayn ettirilmiştir. Kınında bir kılıçla bir yıldızaya dayalı gök mavisi bir nişandır. Çevresinde ise altın işlemeli fon üzerinde meyve ve kahve dallarından bir çelenk bulunur. Nişanın kullanımı yasama, yürütme, yargı organları ve silahlı kuvvetler için bir zorunluluktur. Ayrıca tüm kamu binalarında da bulunmaktadır.

13. KÜLTÜR

Brezilya çok farklı coğrafyalardan aldığı göçler ve gelen bu göçmenlerle zaman içerisindeki etkileşim sonucunda tam anlamıyla çok kültürlü bir yapıya sahip olmuştur. Rio de Janeiro dünyanın hızla büyüyen bir kültür merkezidir. Brezilya'nın en büyük kütüphanesi olan milli kütüphane ve Brezilya Dil Akademisi bu şehirdedir. Ayrıca dünyaca ünlü Rio Karnavalı ve dans okullarının defileleri de burada yapılmaktadır. Güzel Sanatlar Müzesi, Modern Sanatlar Müzesi, Yerli Müzesi, Futbol Müzesi ve dünyanın en büyük üçüncü stadı Maracanã da burada bulunmaktadır. Niterói'nin bu şehirdeki Çağdaş Sanatlar Müzesi de son derece ilgi çekicidir. Etkinliklerin çok sık yapıldığı São Paulo şehri Güney Amerika'nın en büyük kültür merkezidir. Ayrıca kıtanın en iyi restoranlarının da bu şehirde bulunduğu kaydedilmektedir. Brezilya mimarisi koloni dönemi mimarı Aleijadinho (Antonio Francisco Lisboa)'dan 20.yüzyılda Oscar Niemeyer'e kadar uzanmaktadır.

Brezilya mutfağı dünya mutfakları arasında en fazla çeşitliliğe sahip olan ülkeler arasındadır. Tipik yemekleri; Tacacá no tucupi, Munguzá, Papilla de plátano verde, rallado y hervido en leche, feijoada, nécoras o cangrejos, pescados de agua dulce de la Amazonia, el pirarucu o el peixe boi (pez buey) y el pato no tucupi. Fakat Brezilya mutfağı deyince akla ilk gelen Feijoada özellikle São Paulo eyaletinde yapılmaktadır.

Kölelerin çıkardığı ve daha sonra ülkenin güneydoğusuna gelen Samba, Frevo, Cabloquinho gibi dansların çıkış noktasıdır.

Brezilyanın popüler müziği tüm dünyada bilindiği üzere Samba, Bossa-Nova, Choro, Axé, Lambada, Forro ve Sertanejadır. Ancak son yıllarda tüm dünyaya yayılan Hip-Hop ve

Rock müzik tarzı Brezilya'da da çok yaygındır. Brezilyayı Uluslararası müzik piyasasında temsil eden Aquarela do Brasil'in Sambası ya da Antonio Carlos Jobim'in Bossa-Novasıdır.

Brezilya edebiyatı Gilberto Freyre, Machado de Assis, Jorge Amado gibi klasikleriyle dünyaya açılırken bugün Simyacı ile çıkış yapan Paulo Coelho psikolojik romanlarıyla dünyanın en çok okunan yazarları arasındadır.

Capoeira Brezilya'nın kültürel ifade biçimlerinden biridir. Çok yönlü bir sanat olan Capoeira savaşın ve sanatın, müziğin ve sözün, bedenin ve ruhun birleşimidir. Capoeira sevincin ve geleneksel ruhun şiddetin içine saklandığı, Brezilyalıların "dişlerini göstererek savaşma sanatı" diye tanımladığı bir dandır.

Brezilya aralarında FIFA tarafından futbol tarihinin en iyi futbolcusu seçilen Pelé'nin, FIFA tarafından defalarca ödüllendirilen Ronaldo ve Rivaldo'nun da bulunduğu oyuncuların anavatanlarıdır. Brezilya'da futbol oldukça bölgeselleşmiş ancak uluslararası sahalarda üç dört takımdan söz etmek mümkündür. Tarihinde ise futbolun devleri şeklinde tanımlanabilecek 12 takıma sahiptir: São Paulo, Corinthians, Palmeiras, Santos FC, Flamengo, Vasco da Gama, Fluminense, Botafogo, Cruzeiro, Atlético Mineiro, Grêmio, Internacional.

14. TURİZM

Brezilya Latin Amerika'nın en fazla turist alan ülkesidir. 1995'ten beri turizm Federal Brezilya Hükümeti'nin gelişim stratejilerinden biri haline gelmiştir. Brezilya Turizm Ofisi Embratur tarafından yürütülen turizmin yerel politikası ülkenin doğal ve kültürel mirasını korumaya yönelik bir uygulama gerçekleştirmektedir. Böylece sosyo-ekonomik gelişmeyle yeni iş alanları açılırken diğer alandan da yeni gelir kaynakları ortaya çıkmaktadır. Brezilya ekonomisindeki patlama hükümetin turizm politikaları çerçevesinde yürüttüğü 2000-2003 yıllarını kapsayan Embratur programları ile gerçekleşmiştir.

Brasília şehri UNESCO tarafından dünya kültür mirası olarak açıklanmıştır. Her yıl Dünya Turizm Örgütü milletlerin ekonomilerinde turizmin katkısını arttırmaya yönelik bir çalışma gerçekleştirmektedir. Brezilya her yıl 1999'da para birimi Real'in devaluasyonundan beri ülkeyi ziyaret eden turist sayısındaki artış ile bir turizm pazarı olarak göze çarpar. Brezilya 1992'de 1 milyon 600 bin ziyaretçi alırken bu oran 1999'da 5 milyon 100 bin, 2007 yılında ise 18 milyon yabancı turiste yükselmiştir.

KAYNAKÇA

- <http://www.mfa.gov.tr/brezilya-kunyesi.tr.mfa>
- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/br.html>

- <http://www.ekonomi.gov.tr/index.cfm?sayfa=ulkeler&country=9CBA29F4-D8D3-8566-4520697E7EC9C4CB>
- Meydan Lorraine Büyük Lügat ve Ansiklopedisi